

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Children, Young People and Education Committee

Lynne Neagle AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg

23 Ebrill 2024

Pryderon am weithredu'r system Anghenion Dysgu Ychwanegol

Annwyl Lynne,

Llongyfarchiadau ar eich penodiad i swydd Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg. Edrychaf ymlaen at weithio'n adeiladol gyda chi a'ch swyddogion ledled y Senedd er budd plant a phobl ifanc ledled Cymru.

Ar 20 Mawrth 2024, clywodd cydweithwyr sy'n aelodau o'r Pwyllgor hwn dystiolaeth gan y Barnwr Jane McConnell, Llywydd Tribiwnlys Addysg Cymru. Roedd y sesiwn dystiolaeth yn rhan o'n hymchwiliad drwy gydol y Senedd hon i weithredu'r cwricwlwm newydd a'r diwygiadau Anghenion Dysgu Ychwanegol ("ADY").

Cododd y Barnwr Jane McConnell nifer o bwyntiau hollbwysig ynghylch cyflwyno'r diwygiadau ADY. Yn dilyn y sesiwn dystiolaeth, cytunodd y Pwyllgor i ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i godi rhai o bryderon allweddol y barnwr, a oedd yn atseinio'n arbennig o gryf â'r hyn yr oedd aelodau'r Pwyllgor wedi'i glywed gan arweinwyr ysgolion a rhieni.

Nid yw'r diffiniad o Anghenion Dysgu Ychwanegol fel y'i nodir yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ("y Ddeddf ADY") yn cael ei ddehongli'n gyson gywir gan awdurdodau lleol, ysgolion a cholegau Addysg Bellach ("AB") drwyddynt draw. O ganlyniad, mae gan rai awdurdodau lleol ac ysgolion bolisiau ADY sy'n anghyfreithlon.

Dywedodd y Barnwr Jane McConnell wrthym nad oes gwahaniaeth rhwng y diffiniad o ADY o dan y system newydd a'r diffiniad o Anghenion Addysgol Arbennig ("AAA") o dan yr hen system. Er nad

yw'r diffiniad sylfaenol hwn wedi newid, mae'r Ddeddf yn cael ei chamddehongli gan rai ysgolion ac awdurdodau lleol:

"We are three to four years into this transition. I think I am concerned, based on the cases that are coming to us, that there are still some very basic concepts that are not being understood uniformly across Wales. And when I say across Wales, I'm talking about not just local authorities, but schools, FE colleges."

Esboniodd wrthym y bydd y gyfraith bob amser yn drech na'r polisi. Er enghraifft, dywedodd wrthym fod rhai sefydliadau'n nodi nad oes angen Cynllun Datblygu Unigol ("CDU") ar blentyn oherwydd bod modd diwallu ei anghenion drwy ddarpariaeth gyffredinol. Fodd bynnag:

"...there's no such thing as universal provision in the law. It's not in the ALN Act, it's not in the regulations, it's not mentioned in the code.... The legal tests are a child compared with the ordinary developing child, or provision that's provided in mainstream schools across Wales, so it's not specific to a particular local authority area, or a particular school even..."¹

Drwy ei waith ymgysylltu, mae'r Pwyllgor hefyd wedi clywed gan arweinwyr ysgolion a rhieni, fod Cynlluniau Datblygu Unigol wedi'u gwrthod ar gyfer plant oherwydd bod yr ysgol yn credu y gellir diwallu eu hanghenion drwy ddarpariaeth gyffredinol.

Nid yw awdurdodau lleol bob amser yn darparu Cynlluniau Datblygu Unigol sy'n seiliedig ar awdurdodau lleol ar gyfer plant sy'n bodloni'r trothwy ar gyfer Cynllun o'r fath.

Amlinellodd y Barnwr Jane McConnell duedd wrthym mewn achosion fel a ganlyn:

- "there is a fundamental dispute whether the child has ALN or not, when the child has previously had a statement of SEN. Now, legally—and, remember, I can only apply, or we can only apply, the law to the evidence we've got—there'd be absolutely no reason why that child shouldn't have not only an IDP, but an IDP that's actually a local authority-based IDP."²
- "children are placed in special schools, but they don't have an IDP that's maintained by the local authority. That just doesn't stack up as far as the law is concerned..."³

¹ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 150

² Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 147

³ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 149

Ychwanegodd ei bod wedi ei "synnu" ynglŷn â'r dryswch yma o ystyried nad yw'r "trothwy ynglŷn â phryd mae'n angenrheidiol yn wahanol iawn, os yw'n wahanol o gwbl, i'r diffiniad o dan y ddeddfwriaeth Anghenion Dysgu Arbennig."⁴

Mae'r Pwyllgor hefyd wedi clywed tystiolaeth anecdotaidd debyg gan rieni ac arweinwyr ysgolion am awdurdodau lleol yn amharod i roi Cynlluniau Datblygu Unigol ar sail ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol i blant â lefelau uchel o Anghenion Dysgu Ychwanegol.

Mae'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021 ("y Cod") yn "ddeallusol heriol".

Pwysleisiodd y Barnwr Jane McConnell wrthym nad oedd yn meddwl bod unrhyw un mewn swyddfa awdurdod lleol neu ysgol sy'n eistedd yno'n bwrpasol yn gwneud hyn yn anghywir, ond dywedodd fod camddechongli yn digwydd.⁵ Dywedodd wrthym ei bod yn gweld y Ddeddf ADY a'r Cod yn "her ddeallusol", ac y gallai rhieni, swyddogion awdurdodau lleol a hyd yn oed Gydlynwyr ADY hefyd ei chael yn her ddeallusol.⁶

Mae'r dystiolaeth hon, ochr yn ochr â'r gwaith ymgysylltu yr ydym wedi'i wneud, yn dangos mai un rheswm allweddol pam fod y Ddeddf a'r Cod yn cael eu dehongli'n anghyson ac yn anghywir yw eu bod wedi'u drafftio'n aneglur.

Nid oes unrhyw fecanwaith y gall y tribiwnlys ei ddefnyddio i nodi'n ffurfiol yr awdurdodau lleol sy'n 'droseddwr mynych': h.y., awdurdodau lleol sy'n cymhwyso'r Ddeddf a'r Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol yn gyson yn anghywir.

Dywedodd y Barnwr Jane McConnell wrthym:

*"There's one local authority that has really been clear to their schools. The message to schools has been that any child who had a statement previously will now have an IDP maintained by the school. Anybody on school action or school action plus will have nothing, and the only children that will have an IDP that is to be maintained by the local authority are those who are in the categories under the code for looked-after children, children who require EOTAS, their education otherwise than at school, et cetera, et cetera."*⁷

⁴ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 155

⁵ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 147

⁶ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 153

⁷ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg [Cofnod y Trafodion: 20/03/24](#), paragraff 165

Dywedodd wrthym fod y rhan fwyaf o awdurdodau lleol yng Nghymru yn barod i dderbyn dyfarniadau'r tribiwnlys, ac maent yn newid y ffordd y maent yn cymhwyso'r Ddeddf yn unol â hynny. Mae rhai yn benderfynol iawn, fodd bynnag, mai eu polisi nhw yw'r ffordd orau i weithredu, ac rydym wedi eu gweld, droeon, yn dod atom gyda'r un broblem. Fodd bynnag, dywedodd wrthym nad oes unrhyw fecanwaith ar gyfer adrodd yn ôl ar y ffaith bod awdurdod lleol penodol, neu ran o awdurdod lleol hyd yn oed, yn cymhwyso'r gyfraith yn anghywir yn gyson, a fyddai'n awgrymu, o bosibl, nad yw polisi'n cael ei ddeall neu nad yw'n cydymffurfio'n gyfreithiol."⁸

Cododd y Barnwr Jane McConnell gyfres o bryderon pwysig eraill, y byddwn yn parhau i'w hystyried yn fanwl drwy gydol ein gwaith craffu. Roedd y Pwyllgor mor bryderus, fodd bynnag, ynghylch pa mor sylfaenol y mae rhai awdurdodau lleol ac ysgolion yn cam-gymhwyso'r Ddeddf fel bod Aelodau'r Pwyllgor am ddwyn y pwyntiau allweddol hyn i'ch sylw cyn gynted â phosibl.

Edrychwn ymlaen at drafod y materion hyn ac eraill yn fwy manwl gyda chi pan fyddwch yn ymddangos gerbron y Pwyllgor ddydd Mercher 8 Mai. Yn y cyfamser, gobeithio y bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol i chi.

Yn gywir,

Buffy Williams AS,

Cadeirydd

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.

⁸ Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg Cofnod y Trafodion: 20/03/24, paragraff 186